

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT. KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt - kr.
Félévre 5 " " "
Negyedévre 2 " 50 "
Egy hónapra 1 " " "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolós szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Egy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többzori hirdetések alkú szerint jutányos áron nyelnek fel. Bélyeg-díj minden külön beiktatásért 30 kr.

Két ezikk az irodalmi centralizációról.

Debreczen, okt. 10.

A »C s o k o n a i - k ö r«, városunk ezen egyetlen tarsulata, mely az irodalom művelését is nemes céljai közé sorozta, maholnap megkezdi működését. Ez évben is, mint rendszeren, november 17-én, Csokonai születése napján tartja első ünnepélyes ülését, s mint köztudomású dolog: az évi program összeállításáról már most gondoskodik új elnökének, Széll Farkas kir. táblai tanácselnöknek buzgó kezdeményezésére.

Nem lesz érdektelen ez alkalommal egy pillantást vetni irodalmunk állapotára s körvonalozni vázlatosan azt a feladatot, mely e téren városunkra néz.

I

Nincs magyar ember, a ki büszkeséggel ne látná ifju fővárosunk rohamos emelkedését, a ki édes gyönyörűséggel nem telnék el arra a gondolatra, hogy Budapest, ha fejlődése így tart, rövid idő alatt a világvárosok közé emelkedik. És ez így van jól. Kell lenni hazánkban is egy központnak, mely irányt szabjon minden tekintetben a nemzet rá néző fiainak. Kell lenni egy központnak, mely azt a szerepet játssza nemzeti életünkben, a mit a szív az organismusban: belőle induljon ki minden törekvésünk s oda is térjen vissza mindenkor, mikor e törekvések édes hazánk anyagi és szellemi felvirágoztatására irányulnak.

De ne felejtjük el, hogy a szív nem önmagáért koncentrálja magában a vérkeringést, hanem azért, hogy az egész test organismusa épségben maradjon. S ha egyszer a szív elmulasztaná egészség vérrrel ellátni akár a lábakat, akár a kezeket, bizony nemcsak ezek, de maga a szív is csakhamar romlásnak indulna.

Ne feledjük azt se, s ne feledje ezt maga fővárosunk se, hogy ő sem önmagáért van és virágzik, hanem azért a nemzetért, mely őt hihetetlen rövid idő alatt oly nagygyá és fényessé tette.

Pedig nekünk úgy tetszik, hogy Budapest ezt a hivatását, fejlődésében, elbizakodva, kezdi szem elől téveszteni.

Kezdi, különösen az irodalomra nézve, melyet már-már monopoliumként akar magához ragadni.

Avagy ki ne tudná, hogy a fővárosi sajtó szinte bántó kicsinyléssel emlékezik meg naponta a »vidék«-ről? Ki nem tapasztalja, hogy a főváros legfiatalabb óriása is bizonyos türehtetlen kevélységgel állítja szembe magát és hozzá ha-

sonlóit a »vidék« legkiválóbb tehetségeivel is?

És ennek meg vannak a maga káros, sőt veszedelmes következményei.

Ilyen első sorban az, hogy a »vidéken« irodalmilag foglalkozó ember, ha elismerést akar nyerni, ha az a vágya, hogy könyvét vagy gondolatait a fővárosi nyegleség a provincialismus szűgyenítő bélyegével ne sújtsa: a fővárosba törekszik, annak szájaize szerint ír és beszél s a maga közönsége érdekeit semmibe, vagy nagyon kevésbe veszi.

Még szomorubb tünet ennél az, hogy az önértetesebbek, mélyen sértve a bántó kicsinyléstől, visszavonulnak az irodalmi tevékenység mezejéről s munkásságukat, tehetségeiket a nemzeti művelődés nagy kárára parlagon hevertetik.

Az egy Kolozsvár az, mely önállóságát Budapesttel szem en is igyekszik fentartani. De az is köztudomású dolog, hogy ez az igyekezet is csak igyekezet, mert Kolozsvár is csak gradus ad Budapest.

Budapest felfogása szerint kiváló elme rajta kívül nem található, s ha ilyet felfedez, azt vagy magához ragadja mindent absorbeálni akaró önzésével, vagy a harmadrangúság bélyegét sűti rá.

Egyszóval, fővárosunknak az a kétségbevonhatatlan törekvése mindenki előtt világos, hogy irodalmi téren is a teljes koncentraciót tűzte ki célul, hogy megbénítsa, tönkre tegye a szó szoros értelmében rajta kívül eső hatalmas gócpontok keletkezését s csak egyedül önmagát bámultassa.

Pedig ehez gyönyörűséges fővárosunknak joga sincs.

Mert Budapest, bármily erős, hatalmas és fényes is ma már, szellemi életünk egyedüli képviselője egyáltalában nem lehet. Nem pedig azért, mert nem hű kifejezője nemzeti életünknek.

Amilyen irányban halad a világváros fogalma felé, olyan mértékben kezdi háttérbe szorítani a nemzeti eszmének érvényesülését, s tetszeleg ragának a cosmopolitizmus nemzetközi öltözetében.

Írói, különösen szépirodalmi írói, legnagyobb részben idegen nagyságok szolgái utánzásába tévelyedtek. Könyvekben olyan hurokat pengenek, melyhez a magyar szívnek semmi köze s meg sem érti. Színpadjain francia sikamlós darabok s kétes értékű germán sociológus termékek rontják a közönség ízlését. Akad tekintélynek örvendő szépirodalmi lap, mely kicsinyes, de nagy hangú philosophiával s a párisi boulevardokra valló világnézetével parasztnak meri nevezni azt az ízlést, mely Arany

Janost tartja a legnagyobb magyar költőnek még ma is, s őt állítja követendő példának a fejlődő generáció elé.

Budapest legújabb szépirodalmi körében az elvte'lenég, a forrongás tünetei mutatkoznak. A szép kultusza esz-közzé vált a felülni akarásnak s az a legszomorubb, hogy a reng-teg sok ifju Vojtina megl-czkéztetésére és fékentartására nincs Arany Jánosunk nincs Tompánk. Az ő kortársaik, kik az irodalom templomból a kufárokat ostromal szokták kikergetni, már elvénhedtek s öregségük muló napjain keseregnek. A nagy közönség ízlése ki van szolgáltatva a szakmányba dolgozó, feltűnési vágytól üzőt irodalmároko ízléstelenségének, kik arra valóság hiányában különösségek hajhászásával tartják felszinen magukat.

Ha a szegény peleskei nótárius fel-támadna s például a Palágyi Lajos köl-teménykötetét kezébe nyomná, bi-onyára nem hinné el, hogy az magyar elme szüleménye.

A magyar nemzet zöme, Istennek hála, nem e-eit még abba a nyavajgó, skeptikus hangulatba, mely mennél több poharat igyekszik f-néig üríteni s a közben szidni a világot, a sorsot, mely őt tejbén-vajban fűroszteni elmulasztotta. A magyar nemzet többsége hisz, remél még jobb jövőben, tud örülni az élet ártatlan, nemes örömeinek, nem veszett ki szívéből az ideálok iránt való lelkesedés, nem sülyedt a becsületlen polgári morált kigunyoló, megmosolygó érdekhajhászat utvesztőjébe, a melyben ifju fővárosunk, fájdalom, most nyakig uszik.

És épen ezért, ha minden más tekintetben lehet is, irodalmi tekintetben Budapest a magyar nemzet eszményképe most még nem lehet. Sok hiányzik még ahoz, hogy ez az ifju erényekben, de ifju bűnökben is leledző főváros a magyar nemzet szíve lehessen.

Addig pedig ébredjenek kötelességek tudatára azok a városok, hol a nemzeti eszme még a maga tisztaságában él és uralkodik; juttassák kifejezésre ezt az eszmét működésükkel hatalmasan s mutassák meg a budapesti világpolgároknak, hogy a magyar nemzet művelt anélkül is lehet, hogy nemzetiségét levetközn.

Ezáltal sarkalják a fővárost is arra, hogy beteges cosmopolitizációjából vetközzék le s legyen szellemben is magyar.

Alakuljanak az ország legmagyarabb vidékein irodalmi gócpontok, melyek a tiszta magyarság érzelmi ésszellemi világát visszatükrözve szolgáljanak

e tekintetben mintaképül Budapestnek.

S ezzel odaértem, a honnét kiindultam: Debreczenhez és a Csokonai-körhöz.

A nemzetiségek szervezkedése.

A Tribuna tegnapi száma a lap élén vasköbetükkel felhívást közöl az összes megyék végrehajtó bizottságaihoz, melyben felkéri az összes nemzetiségi képviselőket, hogy szervezkedjenek, mert itt az idő. Mindenütt, ahol a legkisebb remény van arra, hogy eredményteliség lehet működni, lassan munkához és szervezzék a románok és a többi nemzetiségek egyesítését. Minden román tegye meg kötelességét.

Az egyházpolitika a főrendiházban.

A főrendiház október 21-én délelőtt 11 órakor ülést tart, melynek napirendjén lesz az igazoló bizottság jelentésének tárgyalása, továbbá a vallás szabad gyakorlásáról szóló törvényjavaslat ama szakaszainak tárgyalása, melyekre nézve a két Ház között még megállapodás nem tört létre.

A bolgár politika fordulása.

A „Közlöny” és a „Zemle” egy csehszlovák pártvezér leveléből arról értesül, hogy Sztójlov olyan nyilatkozatot vár a fejedelemtől, melylyel az orosz-francia szövetség mellett a hármasszövetség ellen foglalt állást, hogy a miniszterelnök ennek alapján a felszabadító s a felszabadítottak közt való jó viszony helyreállítását kérhesse. A fejedelem hajlandó ilyen nyilatkozatot tenni, noha attól tart, hogy ez a trónjába fog kerülni. Mi is azt hisszük. A levélíró illetékes helyről továbbá arról értesül, hogy a miniszterek legutóbb csak azért utaztak Ruszcsukba, hogy meggyőzzék a fejedelem-asszonyt Boris herceg átérésének szükségességéről. A fejedelemasszony ebbe bele is egyezett, de másnap már megváltoztatta szándékát. Petrov ezredes emiatt szertelen haragra lobbant, s a miniszteriumnak kijelentette, hogy sürgetni fogja ezentul is az átérést. Különben is Boris herceg átérésének kérdése állandó kuforrása a viszálynak a fejedelmi család körében, különösen nagy az ellentét a fejedelem és neje közt, mert Ferdinánd fejedelem határozottan követeli az átérést, míg a fejedelemné semmit sem akar tudni róla.

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Őszi napsugár.

A „Debreczen” eredeti tárczája. —

Írta: Rostkovicz Arthur.

Odatolták a hinta széket a nyitott ablak elé, melyen beszűrődött az őszi langyos melegsége s aztán gyengéden beleültették a sápadt arcú, finom kezű leányt, a Zaláry-familia egyetlen büszkeségét, Rózsikát.

Az anyja a díván sarkába ült s elfordította arcát, nehogy a leánya észre vehesse a szeméből előszivárgó könnyeket; az apja egy darabig ott állt a hintaszék mögött, majd lábujjhegyen sompolygott az ajtóhoz s kiosont a folyosóra szivarozni.

A hirtelen támadt léghuzamra megrezzent az anya s meglepedkezve magáról, az ajtó felé fordult.

A leány reá nézett, s a betegek éles megfigyelő képességével azonnal észrevette a beesett szemekben alkalmatlankodó könnycseppeket.

— Anyám, te megint sirtál?

— Én? Csalódom gyermekem; egy porszem esett csak a szemembe, s talán attól könnyezett!

— Régen eshetett már az a porszem a szemedbe anyám! Mióta beteg vagyok, ugy-e?

— De gyermekem...

KÜLFÖLD.

A konstantinápolyi forradalom.

A tegnapi éj és a tegnapi nap további incidensek nélkül folyt le. A rendkívüli rendőri intézkedéseket katonai asszisztencia mellett fentartották. A város kepe, eltekintve a zárt örmény üzletektől, változatlan. Az üzleti élet azonban szenved az izgatottság következtében, miért is az érdekeltek nagyon fel vannak indulva az örmények, mint ez állapotok okozói ellen.

A rengő város. Laibachban az éjjel ismét volt földrengés. Az első lökés 12 óra 7 perczkor történt s azt erős földalatti dörej kísérte. Az éj folyamán reggelig többször voltak többé-kevésbé erős lökések érezhetők.

Száz ember vízbefulása. Moszkvában, Ozery orosz falu közelében, az Oka folyón, egy tutaj elsüllyedt. Hir szerint 100 ember volt a tutajon, kik egytől-egyig a vízbe fulltak.

A király az ezredévi ünnepeken.

Debreczen, okt. 10.

Hire érkezett, hogy a magyar miniszterelnök már közölte az ezredéves ünnep országos bizottságának elnökével azon programot, amelyben a magyar királynak az ezredéves ünnepeken való részvételének módozatai is meg vannak állapítva.

Az egész program még nem fekszik előttünk. Az eddigi közlemény meglehetősen szűkszavú. Az van benne mindössze, hogy a magyar király, az uralkodóház tagjaival s a külföldi diplomatikával jelen lesz az ünnepeken fontosabb mozzanatainál. Ilvenkül jelzik a kiállításnak május 2-án leendő megnyitását, a koronázási évforduló napját június 8-án, továbbá a vaskapu-csatorna ünnepélyes megnyitását.

Mindez igen szépen hangzik, hanem ha csupán ennyi lesz a fejedelmi szereplés az ezredévi ünnepeken: akkor azt mi határozottan keveseljük, mert Magyarországot mindig, de különösen ezen alkalommal, ennél sokkal több illeti meg.

Nem elégedhetünk meg csupán azzal, hogy ő felsége s a nélkülözhetlen kíséret a fontosabb mozzanatok alkalmából itt időzve, nyomban eltávozzék a magyar király. Ohajtható volna, ha az egész idő alatt hű magyarjai körében időzne az apostoli király, hogy ezen idő alatt lehetőleg egészen magunkénak láthassuk s így lássa ezt a külföld is.

— Ugyan miért tagadnád, hiszen én ugyanis tudok mindent, még azt is, a mit más nem tudhat.

Egy kocsi állt meg az ablak alatt s abból az orvos szállt ki.

Néhány parcz mulva már behallatszott, a mint az apával beszélgetett.

— Hallod anyám?

— Mit edesem?

— A mit a doktor bácsi most a papának sugott. Azt mondta, hogy csak a jó isten segíthet rajtam.

— Képzeldöl gyermekem; a doktor bácsi azt nem mondhatta.

E pillanatban egy szelid arcú, öreg ur lépett a szobába.

— No lám, az én kis betegem már az ablaknál ül, s élvezi az élte, üde levegőt; ez a legjobb orvosság, azt hajtogattam én mindig, ez gyógyítja meg a betegeket.

— Igen, doktor bácsi; a levegő olyan üde, olyan kellemes, hogy szinte újra éledek, mint a teli álmából ébredő virág.

Nézzé csak, milyen erős vagyok?

Felállt s odalépett az ablakhoz.

— De az istenért, mit csinál Rózsika?

— Gyógyulok. Tudja kedves doktor bácsi, egészséges akarok lenni, hogy ott lehessenek az első bálon. Ugy-e, akkor nem fogok szurást érezni a mellemben, s nem is fogok többé köhögni, s az arcom se lesz ilyen halovány, mint a halottaké? Igaz, meghalt már Révész Bandi, az a beesett arcú, ábrándozó jégász

Az ezredéves ünnepeken egész időtartama alatt itt szeretnők látni Budapestet a teljes magyar királyi udvartartást, a magyar testőrséggel s egész fényével és pompájával együtt. Ohajtanók, hogy az uralkodóház tagjai is ne csak szálló vendégek legyenek, hanem állandó lakosai a fővárosnak. Mindez maga után vonná természetesen azt is, hogy a külföldi hatalmasságok követői szintén állandóan itt tartózkodnának az udvar körében.

Csakis ekként lenne kifejezve a magyar királyi méltóság teljes önállósága. Így győződne meg a külföldiek is, — akik hazánkról oly téves fogalmakkal bírnak, — hogy Magyarország habár nincs is minden jogainak élvezetében, még sem tartománya az egységes Ausztriának.

Mert hiszen abban a szerencsében, hogy a király kiállítását megnyisson, hidat felavasson, zárókövet helyezzen el stb, részesült már több tartományi főváros is, sőt kisebb város is.

Ily szemponton messze felül emelkedik az ezredéves ünnepeken alkalmával Budapest állása, azé a fővárosé, amelynek maga a király engedte meg a „székesfőváros” czim használatát. Legalább egyelőre az ezredévi évforduló alkalmával legyen hát Budapest ne csak névleg, de tényleg is székesfővárosa a magyar királynak.

Azt is mondja a hír, hogy a vaskapui hid megnyitáshoz meghívják a szomszédos államok fejedelmét t. i. a román és szerb királyokat. Elvárjuk, hogy ezen nemzetek törvényhozásáról sem feledkeznek meg. De hát a Vaskapu áttörése nem a mi s a románok és szerbeknek belső ügyünk, hanem legalább is belső Európáé. Hiszen, hogy ez így áll, azt legjobban mutatja az a körülmény, hogy a Vaskapu létesítése a berlini kongresszus határozatában leli alapját.

Ha a hatalmasságok határozata folytán végzi Magyarország ezt az óriási munkát: akkor valóban érthetetlen a meghívást csupán a román és szerb királyok személyére szorítani. Miért ne fogadhatná ez alkalomra vendégül a magyar király a hatalmasságok fejeit is itt Budapestben s innen vezetve őket a vaskapui csatorna megnyitására?

Az nem lehet kifogás, hogy a királyi palota még nem kész, s így nincs hely fejedelmi vendégek befogadására s méltó ellátására. — Hadgyakorlatok alkalmával s egyébkor is, midőn nagy a vendégek száma, laknak fejedelmi vendégek nem királyi palotában is. Fejedelmi vendégek számára bizonyára legnagyobb kész-

gyerek, ki olyan sok bolondos verset írt a halálról, mint más a szerelmesről?

— Ne beszéljünk ilyesmirel! — válaszolt az orvos tettetett hanyagsággal — hiszen mi még messze vagyunk a haláltól. Hogyisne? Ilyen fiatal, életrevaló kis leányt nem adunk ám ő kelmének; inkább tiz ilyen vén, száraz csontú bácsit, mint a milyen én is vagyok la!

— Nincs igaz a doktor bácsi, vannak emberek, kiknek elvesztése veszteség volna a társadalomra nézve, s ezek közé tartozik ön is, de viszont vannak olyanok is, kik elhibázták az életüket, s akár vannak, akár nincsenek, az mindegy. Ezek közé tartozom én is.

— De Rózsikám, édes gyermekem, miket beszél itt össze-vissza okos leány létere — válaszolt az orvos megindultságtól remegő hangon. Magácska még sok hasznot tehet egy olyan valakinek, ki viszont a társadalom javára fog válni.

— Egy olyan valakinek, ki számomra meghalt? No ne beszéljünk erről; majd farsangkor, mikor az első bál lesz.

Az orvos megirt egy új receptet, s föltétlen nyugalmat rendelve a beteg leánynak, távozott.

Az ablakot becsukták s magára hagyták a leányt gondolataival.

Az ablakon beszűrődött az aranyos napsugár, s pajzánkodva bizsergette a leány kezét, hófehér arcát, aranyzóke haját, s mint ha enyelgett volna vele, mint a szeretőkkel szokás.

sérgel engednek át főuraink budapesti fényes palotáikat.

Szóval nincs akadály, ha az ember valamit komolyan keresztül akar vinni. Hanem persze midőn az irigyek egész serege azon van, hogy Budapest valahogy ne tűnjék föl öbnek, mint tartományi fővárosnak s a nemzeti ünnep egy nemzetiség öröklődésének: akkor bajos mindezeket megcsinálni. Kivált mikor olyan tédret hajló kormány kezében van egy ügy, mint aminő a miénk.

Az uralkodó részvételének mikéntje oly fontos ügy, a mely nemcsak az országos bizottság elé tartozik, hanem az országgyűlésen is — habár tapintatos, de azért kimerítő — megbeszélés tárgyát kell, hogy képezze.

Hiszzen így is csak töredéket kérjük annak, ami bennünket Isten s ember előtt joggal megillet.

A Balaton partján.

Dicsérje más a Balaton szépségeit, zengjen hozsannákat a magyar tengerhez, én egyszerűen elismerem, hogy bájos, szép vidék de engem nem a vidék szépsége köt hozzá, hanem egy kis leány emléke, a ki azért marad örökre bevésődve az emlékembe, mert ez egyetlen őszinte leány volt, a kit ősmertem.

A világra sem állítom, hogy ezen az egyen kívül nincs több őszinte leány, lehet, hogy van, sőt hiszem is, de én nem találkoztam többel, sem azelőtt, sem azóta. Ezért emlékezetes nekem a Balaton partja, mert az ő őszinte nézését, becsületos beszédét s az ő sugar szép alakját juttatja az eszembe.

Ezeket és még valami. A kiábrándulás bus, szomorú perceit, a melyek akkor nagyon fájtak ugyan, de a melynek az okozóját azóta csak áldani tudom.

Teremtő istenem, mi lett volna én belőlem azóta, ha meghoztam volna érte azt az áldozatot, a melyre akkor olyan bolond vágyat éreztem.

Áldozatot, mert elvégre mégis csak áldozat az is, ha az ember szegény ember és még szegényebb akar lenni, le akar mondani arról a kevésről is, a mi van, csak azért, hogy a keze közé kerítse a boldogság délibabját, az asszonyi szerelemnek azt az elfutó semmisé-

A leány behunyta szemét, s mintha álmodnék, úgy mosolygott az arca.

— Tavasz volt, mikor azt a barna bajuszu, fiatal embert meglátta az utcán. A zene óráról tért haza, kezében a hangjegyes könyvvél.

Mikor egymásra néztek futólag, a leány szívet olyan tavaszi melegség járta át, mint a virágét kikeletkor. Lesütötte szemét, s a hangjegyes könyvet dobogó keblére szoritva, sietett hazafelé. Nem mert hátra tekinteni, mivel tudta, hogy ő nyomában van s félt, hogy nagyon eltalálva pirulni, ha szemébe nézne.

Minden zene lezke után így volt ez. Az ismeretlen megvárta az iskola előtt, s illő távolságból hazáig kísérte. Egy táncmulatságon ismerkedtek meg; akkor tudta meg csak, hogy Bolváry Eleknek hívják a titkos imádót.

Sokat táncoltak együtt, úgy hogy ez fel is tűnt az ismerősöknek.

A nyarat Borszákon töltötték szülei, hol külön villája volt apjának.

Bolváry követte, mint az árnyék.

Együtt sétáltak a százasos tölgyek alatt s együtt keresték föl az erdő rejtett zugait, honnan kiáltásokat, kacagásokat százasoros erővel vertek vissza a sziklak.

Itt esküdtek egymásnak örök szerelmet, itt a vadságában is főszeget természetben, hol a levegő minden atomja üdítő balzsammal van tele, s megrészegíti, mamorba ringatja a szeretőket.

gét, melyről csak álmodozni, ábrándozni s verset írni érdemes.

Akkoriban azt hittem, hogy mást is. Azt hittem, hogy érdemes érte előlről kezdeni egy életet, azt hittem, hogy érdemes érte lemondani minden más egyébről s csak ennek a szerelemnek élni.

Ott ültünk a füredi esplanade egy padján. Gyönyörű szép nyári alkony volt. A csobogó viz zöldes hullámokat kergetett messzemesse, be a tengerszerű vízbe. Tulnan a Tihanyi part sötét silhuetje mint valami aranyfátyolon keresztül, úgy látszott, a mint a lemenő nap sugarai végig siklottak a vizen és megragyogtatták a nedves levegőt.

A yachtok, mint valami kis vízi madarak, úgy siklottak messze távolban, csak egy kis yacht állt mozdulatlanul körülbelül kétszáz méternyire a parttól. Vitorlája le volt eresztve s a viz csöndesen himbálta a kis járművet.

Nem is nagyon kellett az embernek megerőltetni a szemét, hogy meglássa, a mint a benne ülő két ember, egy férfi és egy nő, egymást átkarolva ült benne.

— Tudja kik azok? — kérdezte Irma.

— Nem én.

— Csörtelt, meg a felesége.

— Az a dús gazdag, vén majom, a ki elvette a kis Berencsey Klariszt?

— Az.

— No hiszen az is derék leány! Egy olyan emberhez férjhez menni!

— Olyan emberhez? Kedves barátom, annak az embernek körülbelül egy milliócskaja van.

— És ez elég a boldogsághoz?

— Majdnem.

Kétkedőleg néztem a leányra. Az én ideális kis Irmám, az beszél így!

— Hiába néz rám! Ugy van, a hogy mondtam. A magamfajta elkényeztetett leány, a kit ur módban neveltek fel s a ki csak akkor tudta meg, hogy szegény leány, mikor az édes anyja jó parhiz után nézett a számára, — az ilyennek életfeltétele a jó mód. Csak azért mondom ezt magának, mert az imént nagyon furesán beszélt. Hogy maga, ha

A patak csörgése, a madárdal, a tölgyek rejtelmes susogása, s az apró bogárkak zümmögése mintha egy nász dalt sugogtak volna, melynek édes melancholiája bűvös álmokat fakasztott.

Hányszor látták ezek őket egymás keblén pihelve, hányszor hallották szerelmes susogásukat, a midőn örök szerelmet esküdtek egymásnak?

Igy múlt el a nyár, s ők elhagyva a vadregényes bérceket, visszatértek a városba, hol kevesebb alkalom kínálkozott a szerelmeseknek az együtt létre.

Bolváry szinte kerülte házukat, s ha találkozott, mindig kedvetlen és szórakozott volt.

Egy este, mikor a színházból jöttek haza, himezve-hámozva adta elő a mit sem sejtő leánynak, hogy neki van már menyasszonya, kihez a becsület fűzi, de a szíve, biztosította róla, hogy egyedül érte fog dobogni.

— A szegény, megsalott leány ajultan zuhant a földre.

Az őszi napsugár pedig oda sötét halvány arczára, s meleg sugarával szárítottatta az ajkán előtűző vércseppeket.

A szőke leány arca, a hófehér kebel egészen piros lett a vértől.

Szegény leány! ugyan megéri-e az első bálát?

megszeretne valakit, oda hagyná az ujságírást és akármilyen szerény, de nyugalmas és biztos pálya után nézne, a hol ha kevesebbet is, de legalább nyugodt, szép családi életet élhetne. Valahol a vidéken. Izgalmak és kellemetlenségek nélkül. Letenné a vizsgáit s szívesen eltemetné magát valahová aljárásbírónak vagy járásbírónak s megélné szerényen a kezezer forintjából s a mellett nagyon boldog lenne.

— Igen. Azt mondtam és mondom is! Lemondanék az ambíciómról, iróti terveimről s mindenről s beállnék boldog filiszternek.

— Higyje el, hogy ostobaság lenne! A minthogy a legnagyobb ostobaság értünk áldozatokat hozni. Nem érdemeljük meg! Hallgasson csak reám, elmondok magának egy igaz történetet.

— Ismerte Bálteky Bidit, az öreg Bálteky ezredes leányát?

— Hogyne? Szentkláray Pista vette el. Kilépett a katonaságból, most vasuti hivatalnok és nagyon boldog ember.

— És a felesége?

— Nos hat az is! Csak boldog lehet, mikor látja a férje óriási szerelmét. Azt a szerelmet, mely ekkora áldozatra volt képes.

— Nagyon csalódik! Az asszony szerencsétlen! És bizonyára a férjnek is van sokszor olyan órája, a mikor megátkozta ezt a szerelmet. Szerencsétlenek mindketten. Különben a férjéről nem beszélek. Nem akarom rá galmazni. De Bidi jó barátom volt. S mikor tavaly, egy évre házasságuk után találkoztam vele, hát könnyezve panaszkolt el, hogy az ura csak egy cselédet tart a számára és hogy maga varrja a ruháit. És szinte gyűlölettel beszélt arról az emberről, a ki magával rántotta őt a nyomorúságba. Ugy bizony. Arról az emberről, a ki meghozta érte a legnagyobb áldozatot, a mit csak meghozhat egy férfi. Sokkal okosabb lett volna, ha főbelötte volna magát érte. Akkor legalább megsíratta volna! A legokosabb pedig az lett volna, ha megmaradt volna tisztnek és valami gazdag leány után nézett volna.

Csodálkozva néztem reá S valami nagy szomorúság kifejezése szállhatott az arcomra mert megsajnálta és vigasztalni kezdett:

— Lassa, én csak őszinte voltam magához. Mert feltettem, hogy valami ostobaságot követ el, valami olyat, a mit megbán később maga is, és...

— Maga is?

Nem mert rám nézni. Félrefordult s úgy mondta reszkető hangon:

— Én is...

A síófoki fürdőtelep villámlámpái kigyúltak a sötét Balaton fölött. Egészen este lett. Hűvös szél kezdett fújni s a viz partjához haringosan csapódtak alá a hullámok.

— Menjünk be a mamáékhoz — mondta ő.

— Menjünk!

A fák alól még egyszer visszaneéztem a háborogó kezdő, fekete víztengerre úgy éreztem, mintha a messze távolból kigyuló fényesség azt a világot jelképezte volna, mely abban a szomorú órában kigyult az én szerelmes lelkem fölött...

A komikus.

A régi ódon színház-épület szellő nagy termére hirtelen leszállott az őszi napok korai homálya. A nézőtér félkörben emelkedő padsorai mindjobban elenyésző körvonalakban csaknem a mennyezet felé vadtak egybe. Kődös, nedves hideg érezkedett be a

nagy, öles ajtók nyári melegben összeszáradt hasadékaik.

Gizella a társulat első csillaga, sárgás fakó összhajtogatott szerepével kezében, lassu léptekkel halad az össze-vissza állított kuliszák között a társulat komikusával. Körül sétáltak egy-kétszer a széles színpadon, megállottak egy pillanatra az épület utcára néző keskeny ablakánál, a melynek összekarcolt üvegén halk zizezéssel ült meg egy-egy esőcsepp, míg végre Gizella fáradtan belevetette magát a kuliszák mögött elhelyezett bársony széke egyikébe.

A komikus lehajtott fővel, bágyadtan roskadt egy karosszékre. Félkönyökével a karfának támaszkodott, tenyerébe fektetve értelmes, magas homlokát. Elszorult szívvel gondol küzdelmeire. Éj-napok egybeolvadt órája, a melyeket földi örömeiktől való önmegtartóztatásban fáradtság munkában töltött el, csak lelkének gyötrelme, testének hanyargatása volt. A küzdelme a dicsőségért egy elfecsérelt hálátlan munka, csak keserű emlékei a multnak.

Vajjon nem-e boldogabbak azok, a kik azt a pillanatnyi létet, a mely az idők végtelenjéből számokra jutott, napsugárban, boldog verőfényben kerengőzve töltik el. A tanulásban, a kutatásban eltöltött, átvirasztott hosszú évek eredménye egy reményteljes jövő. Mennyi keserű lemondás, elfojtott érzelmek és néma áldozatok ára ez. Mit ér ő mindezzel, ha nem lehet megelégedett, ha nem lehet boldog soha, ha nem lehet osztályrésze egy cseppnyi szeretet...

Szempillái alul kidomborodó lábzan égő szemgolyóit lassan a lánya emelte és nézte hosszan, sokáig, azután odabukott eleje és zokogásba fult hangon reszkető ajakkal rebegte el megnyilatkozott szíve forró tiszta érzelmeit.

Gizella ijedten ugrott fel székéből.

Azután hirtelen felszegte büszke szép fejét és hangosan elkaczagta magát...

A komikus összerézzenve, fájdalmasan nézett a lányra. Feje egészen visszahanyattolt a szék kemény támlájára, kezeivel görcsösen kapaszkodott annak karfájába. Ajkait elhagyta a vér és az erőteljes ember összetörve, erőtlennül kuporodott a széken.

Azután megfordult, kiszáradt szemeiben szétmorzsolta azt az egy ontudatlan keserű könyvesepet, a melyet a leány szívtelen kacagásával facsart ki onnét és a másik perczben a jelző csengő szavára erőltetett nyugodtsággal lépett ki a deszkákra.

Künn pedig a közönség sűrű soraiban egyszerre felhangzott a vidám kacagás, a viharos, a lelkes taps...

Margit.

Színház.

Fedóra.

Sardou Viktor, a nagy francia színműri, talán egyik darabjával sem aratott olyan általános sikert, mint Fedorájával, melyben a legkeresettebb, a leghatasosabb jeleneteket művésziességgel fűzte egymáshoz.

Lehetetlen lenne egy ilyen darabban, melyben a leghatasosabb jelenetek váltják fel egymást, a színésznek, ha csak egy csepp ambícióval csügg is szerepén, sikert nem aratni.

A lélektanilag is mélyen átgondolt művészi formába öntött párbeszédek szinte maguk vivják ki a játszó színész számára a tapsot.

A czimszerepet Klenovicsné (Fedóra) játszotta. Szerepe jó kezekben volt. Nem csak a nagy jelenetekben, hanem az apró mozdulatokban is művészi volt játéka. A tapsokat egyedül ő érdemelte meg.

Klenovics (Iparnof) már csak közepes alakítást produkált, bár látszott rajta, hogy igyekezettel játszik, csak a nagyobb jeleneteknél tudott szerepébe belemelegedni. A társalgási részeket, melyeknek szintén kiváló lélektani motívumai vannak, egészen figyelmen kívül hagyta.

A többiekéről keveset mondhatunk, dacára annak, hogy nem rontottak. A mellékszereplőknek az volna pedig a hivatásuk, hogy a keretet a főszereplők mellett méltóan egészítsék ki.

A rendezés kissé hibás volt, a mennyiben a végsőóra kevés pontossággal ügyeltek. Ez különben inkább a színész hibája.

Ujdonságok.

* **Kossuth Lajos arcképe.** Borsod-Armegye közönsége elhatározta, hogy Kossuth Lajos életnagyságu képését megfesteti a megyeház nagyterme számára. A művet Stetka Gyula most fejezi be s az elhunyt kormányzó rendkívül eklektikus, előkelő fogással és igaz, frappans jellemzéssel tünteti föl.

* **Belépti jegyek a közgyűlésre.** A polgármesteri jubileum alkalmából tartandó rendkívüli közgyűlésen a közgyűlési terem karzata a nők részére lesz fenntartva. A karzat szűk volta miatt azonban 40 nőnél több helyet nem foglalhat csak belépti jeggyel juthatni be. — Belépti jegyek f. hó 11-én pénteken déli 12 óráig a polgármesteri hivatalban kaphatók.

* **Damjanichné koszorúja.** A 13. aradi vértanú legvitézebbjének özvegye: Damjanich Jánosné, minden évben lerója férje és társai iránt kegyeletét. Az idén is küldött Aradra koszorút október 6-ára Vegh Aurél kinestári jószágigazgatóhoz, azzal a kérelemmel, hogy helyeztesse el azt a kivégzési helyet jelölő gránitoszlopokra. A kívánság szerint Vegh Aurél jószágigazgató megbízásából Buja Sándor elhelyezte a hős tábornok özvegyének koszorúját a gránit obeliszk talapzatára.

* **Pešbyteri közgyűlés.** A debreczeni ev. ref. egyház tanácstermében 1895-ik évi október hó 11-ik napján d. u. 3 órakor közgyűlést tart. Targy: a f. hó 4-ikére össze hívott gyűlés tárgysorozatában foglalt ügyek, ezek közt nyilatkozat a lelkesválasztás ellen beadott felebezésre. Ez a gyűlés a törvény 30 §-a alapján a tagok számára való tekintet nélkül határozatképes lesz.

* **Eljegyzés.** Dr. Reichard Manó helyb. ifju ügyvéd eljegyezte Mandel Jakab szécs-keresztúri földbirtokos bájos leányát, Idát. Az ismerősök, jó barátok szerencsekívánatai fűződnek az eljegyzéshez.

* **A rendőrök téli ruházata.** Ma délelőtt osztotta ki az I. ker. rendőrkapitányság udvarán Fülöp, szolgálatavezető rendőrbiztos az új mundért s a dupla talpu, erős czizmákat, melyek oly kísértetiesen konganak meg a börtön folyosói s csikorogva hirdetik a téli fagyos csammogó rendőri erély és tapintat közeledését. A rendőrök tehát ki vannak szápolva, nem is hiába verik a mellüket, hogy ők a város cseledejei!

* **Rassia.** Ma hajnalban a rendőrség rázzát tartott a kerületeken, s nyolcz közveszélyes csavargót tartóztatott le. Különös jó fogást csinált az eprekerten, hol egy alakuló bandát csipett meg. Antai Károly, Szabó Lajos, Ménécs Sándor többszörösen büntetett utonállók személyében. Egy boglívában húzódtok meg a három jómádár.

* **Kolozsvári királyfogadás költségei.** A Kolozsvár város közgyűlése által a királyfogadás rendezésére kiküldött bizottság a napokban készítette el a végszámolást a költségekről. A városnak 7373 frt és 79 krajczár kiadása volt a királyfogadás körül. Érdekes a fölemlítésre, hogy minden egyes óra, a melyet a király ez alkalommal Kolozsvárott föltölt, kerek ezer forintjába került a városnak.

* **Veros kakas a tanyán.** A délutáni órákban vesszük a hírt, hogy Daku Mihály ebési tanyája, eddig ismeretlen okból, kigyuladt. A tűzoltóság azonnal kivonult, azonban már nem lehetett semmit sem megmenteni, mivel, mire kiértek, nemcsak a tanyaház, hanem a hozzá tartozó melléképületek is lángban állottak. A kár ezer forintnál többre rug s csak egy része volt biztosítva.

* **Rossz fát tett a tűzre.** Kovács József cigányt, ki a csavargáson és apróbb tolvajlásokon kívül unalmasabb napjaiban a vályogvetés nemes mesterségét is űzi, megidézték a törvényszékhez. Farsó ivadéka azonban nem jelent meg, mivel megsejditvén a veszélyt, elpárolgott az éber rendőrség vizsgáló szeméi elől; most a káposzta vágóval ütök a nyomát. Az ipsét december 13-ára idézte meg újból a helybeli bíróság. A 13-as szám szerencsétlenségét jelent, s így a bíróságnak valószínűleg nem lesz szerencséje Kovács József vályogvető urhoz.

* **Bűnös virág.** Tardi Mihály b. bőszi örményi lakos jelentést tett a rendőrségnek, hogy rossz utra tért leánya, ki azelőtt is napokig tartózkodott a házon kívül, végleg eltűnt. A szerencsétlen apa rimánkodva kérte a rendőrtisztviselőt, hogy kutassa fel az eltévedt leányt, s ha másként nem lehetne, tolonczoltassa haza. A bőszi örményi rendőrség most a debreczeni rendőrséghez fordult, hogy a bukkott leányt menhelyén, vagy a csavargó Gráciák közt kutassa fel a szép Tardi Zsuzsát.

* **Magánlak megsértése.** A debreczeni ev. ref. egyház püspöki hivatala a II. kerületi rendőrkapitányságnál feljelentést tett Szöllösi István kömives legény ellen ma.ánlak megsértése miatt. Az eljárás folyamatban van.

* **Véres verekedés.** Dörfier Ede és Lichschein Sandor régóta várták már az alkalmat, hogy úgy olvasatlanul jókat huzhassanak egymásra, ha az est leple alatt találkoznak. Tegnap volt a kedvező alkalom, s egy csendes utcán füttykössel rohantak egymásnak kisebb nagyobb mértékben, megsértült mind a kettő. A II. ker. rendőrkapitányság áttette az ügyet az ügyészhez. Ott majd meg reparálják egymáson esett folytonossági hiányokat.

* **Tolvaj kocsis.** Tóth Lajos Vecsey Zoltán földbirtokos kocsisa ma jelentést tett a II. ker. r. kapitányságnál, hogy Sándor András kiskocsis 33 frt értékű holmiját össze pakolva, elillant balközépen. Állítólag Bécsnek vette útját, s ott Neumann Katalinnal kocsiskodik az ő parédás rubájában. A tolvajlást meg aug. hóban követte el, s csak most vette észre, hogy a tulipános ládája kong az ürességtől. A labji zsebében még három forintocskája is ott kuczogott. Meg most is benne van tekintetes kapitány ur, ha el nem itta a szögreváló! — erősítgette a feljelentő.

* **Az első vig szüret.** Boldog idők szomorú emléke a szüret. Míg a picziny féreg milliói el nem pusztították hegyeinket, így őszi hervadás kezdetén hangos volt a pompás szőlőgerezdekkel terhelt borágtól borított hegyoldal. Vig zeneszó, a jókedvű szüretelő nép lármája lehangozott a városra s estenként kigyulltak a színes tűzgyökök, a venyige-tűzek. Most már tengeri s más ilyen közönséges növény terem a szőlő hegyén. Azért itt-ott a gazda előrelátása, aldozatkezsége új szőlőt hozott az elpusztult helyére s néhány szőlőben elég szép termést adott az új faj tőke s a kedvező idő.

* **Talált kutya.** A m. a. vasutak indóházánál ma este egy nagy fekete neufoundlandi kutyát találtak. Elgazolt tulajdonosa átvetheti a vasuti indóházánál a 10. számú rendőrtől.

x **Nevelőtől** ajánkozik egy III. éves tanító-képezdész. Czím a kiadóhivatalban.

Táviratok.

Országgyűlés.

Budapest, okt. 10. (A Debreczeni eredeti távirata.) Alig tíz perczig tartott a képviselőház mai ülése, melyben a tegnapi javaslatot úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták minden vita nélkül.

Daniel Ernő keresk. miniszter több helyi érdekű vasut tervezetét mutatta be, s jelentette be a háznak.

Ezután elhatározta a Ház, hogy f. hó 22-ig nem tart ülést.

A király elutazása.

Budapest, október hó 10-én. (A Debreczeni eredeti távirata.) A király vasárnap este utazik el Gödöllőről, a királyi zagrabi nemzeti színház megnyitására jelenlegyen. Az utazásának és Horváthországi tartózkodásának programja már meg van állapítva.

A beteg trónörökös.

Budapest, okt. 10. (A Debreczeni ered. távirata.) Ő Felsőge a prezuntív trón-

örökös, Ferencz Ferdinánd cs. és kir. főherceget — tekintettel betegségére — a 38-ik gyalog dandár parancsnokságától fölmentette.

Tisztek házassága.

Budapest, okt. 10. (A »Debreceni« eredeti távirata.) A hadsereg rendeleti lapjában közli a polgári házasságra vonatkozólag a hadügyminiszter, hogy a házastulók tisztek menyasszonyainak erkölcsi bizonyítványt kell szerezni a lelkésztől s ezen bizonyítványt a hatósággal kell lattamoztatni.

Berecz Ede nem szökött meg.

Budapest, okt. 10. (A »Debreceni« eredeti távirata.) Több fővárosi lap azt írta tegnapi számában, hogy Berecz Ede, ki Takács Zoltánt fejelentette, tegnap nyomtalan eltűnt a fővárosból. E hír alaptalan; Berecz Ede a honvédségi laktanyában van.

A vallás örültje.

(Saját tudósítónktól.)

Debrecen, okt. 9.

Egy nem mindennapi eset történt ma városunkban, egy rendkívüli dolog, mely országszerte nagy feltűnést fog bizonyára kelteni orvosi körökben.

Egy fiatal nyomdászegéd folyó év szeptember 3-án, tehát majd másfél hónappal ezelőtt megjósolta egyik társának, hogy október 10-én elfogaludni és étlen szomjan alszik három napon keresztül megszakítás nélkül.

Az érdekes, s az orvosi köröknek tanulmányozására méltó esetről lapunknak a helyszínrre kiküldött tudósítója a következőkben számol be:

Szabó István.

A »Debrecen« nyomdájában már öt év óta van alkalmazva egy Zónai Szabó István nevű 18 éves, nyomdászegéd. Tanuló éveit itt töltötte, s itt is szabadult fel nem régiben; most pedig mint szedő, továbbra is alkalmazásban maradt a nyomdában.

Társai erőszakos, rendkívül ideges természetű embernek ismerték. Mindazonáltal normális észjárása volt, ki a rábizott munkát rendszeren elvégezte, s csak néha-néha tört ki belőle a beteges idegesség, minek azonban különös jelentőséget nem tulajdonítottak.

Másfél hónappal ezelőtt szeptember 3-án Molnár Károly társával beszélgetett, s ekkor minden átmenet nélkül oda vetette:

— Egy rendkívüli dolog fog velem történni.

— Ugyan mi? kérdezte társa kíváncsian.

— Október 10-én el fogok aludni s három napig minden megszakítás nélkül alszom.

— Hiszi, a ki akarja!

— Pedig meglássa, hogy úgy lesz, amint mondtam. Különben majd figyelmeztetni fogom rá!

Társa természetesen nem hitt neki. Bizonyosan azt hitte, hogy tréfál vele.

Nem is tulajdonított Szabó István kijelentésének semmi fontosságot, s néhány óra múlva már el is felejtette az egészet.

Azóta Szabó István rendszeren bejárt a nyomdába s nem is vettek észre magaviseletén semmi különösöt, mi e rendkívüli esetre következtethetett volna.

A levél.

Tegnap este még rendszeren elvégezte munkáját szedőtársaival s azután hazament késő-utcai lakására, hol megvacsorált s egy levelet írt Molnár Károly társának. Ma reggel aztán feltűnt, hogy nem jött

a nyomdába, de a szeptember 3-án kijelentett szavaira nem gondolt senki sem.

Mindnyaján azt hitték, hogy beteg, vagy rosszul érzi magát s ez az oka elmaradásának. Ugy tíz óra tájban egy öreg, töpörödött anyóka jött a nyomdába.

Szemei kisírtak voltak s mikor Molnár Károly után kérdezősködött, forró könnyek perogtak le ranczos arczán.

— Kit keres? kérdezte tőle az egyik alkalmazott.

— Nem is tudom könyörgöm, hogy jó helyen járok-e? — mentegetődzött a reszkető anyóka. Hanem egy kis irást hoztam, abból majd kiokosíthat a fiatal ur.

Egy levelet nyújtott át. — István küldte — tette hozzá sirva fakadva.

— Melyik István?

— Szabó István, a ki itt van alkalmazva a nyomdában.

— Jól van. Ez a levél Molnár Károly urnak szól.

— Adja át neki kérem. Az István írta, s ő mondta tegnap reggel, hogy adjam át annak, a kinek a neve a levélre ki van szerkesztve.

Molnár Károly azonnal elolvasta a levelet, melyet eleintén nem értett meg, mert a szeptember 3-iki jóvendülésre nem emlékezett már vissza.

Az öreg anyóka könnyezve erősítette, hogy úgy történt minden, a hogy a levélben van megírva.

E hihetetlennek látszó dolog nagy izgatottságot keltett a nyomdában, honnan mihamar átszivárgott a szerkesztőségbe is.

A levél a következőleg szól:

Debrecen, 1895. okt. 9-én. éjjel 12 óra.

Mélyen tisztelt Molnár ur!

Múlt havi 1895. szeptember hó 3-ik napján a mit önnek beszéltem, hogy én elfogok aludni és három nap nem fogok felkelni, most eljött az az óra melyet mondtam, nem csábítás, hanem egészen komoly dolog.

Igen! komoly dolog melyet majd önöknek el fogok mondani és a lapokban a t. n. é. közönségnek is tudomására fogom hozni, hogy mely álmom nékem Istenből volt elrendelve, mely álmomba hogy mi történt azt tudomásul adhattam önöknek és a n. é. közönségnek is.

Igen, felvilágosítást azoknak a népeknek, akik az Isten nem hiszik, és azoknak a kik a szegény néppel gonoszul bánnak.

Többet nem írhatok T. Molnár Károly ur mert itt az idő és mennem kell a jó és nagy világba.

Felkérem Molnár Károly urat, hogy a szerkesztő urnak és a nyomdatulajdonosnak tudomást adjon erről a dologról.

És a lapha kinyilvánítani.

Vasárnap viszont láthatjuk egymást.

Izgatott vagyok mert 12 óra.

Tisztelettel

Zónai Szabó István.

Lapunk egyik munkatársa a levél olvasása után azonnal Szabó Istvánnak késő-utcai lakására hajtatott, hogy személyesen meggyőződést szerezhesen a dologról.

A Késő-utczának majdnem a végén fekszik egy nádfedeles ház. A vakolat le van róla hullva és az egész háznak a kinézése azt a benyomást teszi az emberre, hogy az minden pillanatban összedőlhet.

A hosszú udvaron végigmenve bejutottam Szabóék lakásába, a hol ekkorra már nagy számú asszony és ember verődött össze.

A lakás egy keskeny kis szobából és egy konyhából áll. A konyhából bevezetett Szabóné a fülledt levegőjű szobácskába, a mely egészen be volt sötétítve. A mikor az ablakon félre vonták a kendőt, azonnal megpillantottam az ágyat. Az ágyban halál-sápadtan feküdt Szabó István nyomdászegéd. Arczszal a falnak volt fordulva s alig észrevehetően, gyengén szedte a lélegzetet.

A mikor így meggyőződtem az állítás valódiságáról, anyjához fordultam és felszólítottam, hogy költse fel a fiát.

Ay öreg asszony ijedten védőleg terjesztette kezét fia felé és keservesen zokogva szólott:

Isten mentsen nagyságos ur! Ha valaki hozzá nyulna, azonnal szörnyet halna, folytatta zokogástól fuldokló hangon.

— Miért nem hivat orvost. Hivnék én kérem alázatosan, de a fiam megtiltotta.

Megérintettem még egyszer figyelmesen a szobában fekvő fiút s bementem a legközelebbi szomszédlakásba.

Ott is összegyűlt emberek fogadtak. A legelsőből, a ki közelről ismerőse a fiúnak, megkerdeztem, hogy mit tud Szabó Istvánról.

Ez azután elmondotta a legapróbb részletekig, a mit a fiúról tudott. Tegnap este levelet írt az anyjának, a melyben kérte, hogy a Molnár Károly nyomdászegédhez írott levelét vigye el a címzetthez. Ejjéltkor, pontosan 12 órakor lefeküdt és alszik megszakítás nélkül, s mártizenöt órát aludt.

— Mäskor nem aludt így el soha? — kérdeztem Szabónet, — a ki szintén át jött utánam.

— Soha Uram, soha! — felelte zokogva az öreg asszony.

Megindultam higytam el a házat, hogy a kórházban idöző orvosok véleményét kikérjem e különös kóresetre vonatkozólag.

Az orvosok véleménye.

Dr. Balkányi Ede visionär-sektikus állapotnak nevezi ezt, melynek alapját Hysteria és Hysteroepilepsia képezi. Rendszeren rohamokban lép föl györesökkel, vagy anélkül. Vallási hallucinációk által előidézett egyoldalú fixozása az öntudatnak. A roham tartama alatt teljes Amnesia (emlékezet hiány), uralkodik. Ilyen esetek járványosan is szoktak fellépni a hysteriára hajlammal bíró egyének között, de találni köztük sok simulantst és feltűnni vágyókat.

Dr. Glöck Lajos az előfordult esetet a nőknél igen gyakran előforduló hysteriának tulajdonítja. De a betegség férfiaknál is előfordul, de az ilyen rendkívüli ritka eset. A levélből következtetve, nem hiszi, hogy Szabó Istvánnak teljesen rendbe legyen az elméje.

Ma délután dr. Kenézy Gyula kiváló orvosunk meglátogatta Szabó Istvánt késő-utcai lakásán — a kit ágyában fekvve demarébrentalált.

Rövid szakgatott mondatokban alott feleletet az orvos kérdéseire. Elmondotta, hogy négy elemi iskolát végzett s azóta mindig betűszedéssel foglalkozik. Nagyatya szintén több — alkalommal feküdt megszakítás nélkül három napokon át. Ő előtte egy öreg ősz ember jelent meg egy alkalommal és az figyelmeztette, hogy 3 napig aludni fog.

Az orvos azon kérdésére, hogy hát mit almodott, azt felelte, hogy álmában voltak jelenései, de hogy milyenek és hogy, az előtte ismét megjelent fehér ruhában öltözött öreg ember mit beszélt, nem mondhatja el, mivel megtiltották.

Dr. Kenézy Gyula az esetről következőképpen nyilatkozik:

A kevés iskolát végzett ember gyerek kora óta betűszedéssel foglalkozik, a minek az lett a következménye, hogy a különben is öröklött bajban szenvedő ember elvesztette itélő képességét. Hysteriában szenved, de a betegség még nem nagy mértékű.

Itélőképessége csak térben és helyben mozog. A szorosan közel álló két szem és az egyenetlen alkotásu koponya nagyon gyenge elmebeli tehetséget árul el. A betegség később annyira erőt vehet rajta, hogy a mennyiség iránt való érzékét teljesen elfelejti és magát dugszagdagnak avagy a legjobb esetben Krisztusnak képzei. Szabó István különben, a mint az leveléből is kitűnik a vallás örültje. Lapzártakor értesülünk, hogy Szabó Istvánon ismét teljes nagyságban erőt vett a hystericus álmom.

A riporter álma.

— Genre-kép. —

Minden kezdő újságíró titkos drámaírással, — versfaragással kezd pályáját; később bejáró, „lapunk barátja”, „báli tudósítónk” címeket viseli — díjmentesen.

Pályája kezdetén szorgalmas távgyalogló, fáradhatatlan hírgyártó, tanulékony ollózó, mik mind nagyon szép tulajdonságok.

Első álma — a fizetés.

Nem sok idő telik belé, mikor dobogó szívvel veszi fel a szállariumot, mikor is egy bemutató tárczával lép a nyájas olvasóközönség elé az ismeretlenség homályából.

Egy képzelt zürzavaros álom leírását tartalmazza az első tárczája.

Hogy az olvasónak némi fogalma legyen az álom leírásáról, elmesélem az enyémet.

Egy este a szerkesztőm kijelentette, hogy holnaptól kezdve a lap belmunkatársa leszek, s egy bemutató tárczával kezdjem meg működésemet.

Főlöszleg elmondanom, hogy egy álmomat irtam le benne, egy álmot, melyet nem álmodtam meg soha!

— — — Azóta se álmodtam tárcza témáról, legfeljebb — előlegről, bár a kiadóm azt mondja mindig, hogy az álmok csálnak.

Igazá van.

Sport.

Galamblovászat. Az érmelleki vadászársulat folyó hó 12-én Székelyhídon galamblovászatot rendez. Az érdekes mulatság délután 2 órakor veszi kezdetét. A környék nimródjai erősen készülnek, mert a legjobb lövőkre értékes jutalom-tárgyak várnak.

A ki Bécsből a Feketetengerig utazik. Milos Joachim saját találmányu uszórúdjával fogadásból Bécsből leszik Szulináig. Újat folyó hó 3-án kezdte meg s pihenőket tartva, 5 én jutott el a legjobb kondícióban Poasnyba. Itt három napon át tett mutatványokat, átszúván, vagyis inkább lábálván a Dunát 20 kilónyi teherrel. Készüléke meglepően egyszerű. Kaucsuk-zsákból áll, melyet férfi és nő egyaránt használhat s a mely felül, derékban kettős gumicsőben végződik. A készülékkel csak derékig merülhet az ember vízbe s álló helyzetben, u. n. taposás által juthat előre, melyet könnyű evezővel segít élő és kormányoz. Ma — mint pozsonyi tudósítónk írja — megindult 100 kilónyi málhával terhelten Budapest felé. Közben állomásokat tart, de 15-ke táján a fővárosba érkezik. hol találmányát szinten be fogja mutatni.

Budapesti lövészversenyek. Tiszta, verőfényes őszi időben futottak le tegnap az őszi versenyek hatodik napját a budapesti gyepen. A közönség a jó „versenynapok” arányában szép számmal jelent meg.

Törvénytörés.

Elítelt oláh tanító. Még 1892-ben történt, hogy tíz-tizenkét oláh pap és tanító gyűlt össze valami czéczóra a hátszegi koresmában. A társalgás persze a kedves téma, a nemzetiségi kérdés körül forgott s az oláhok szidták a magyart, amint csak tőlük telt. Különösen Trimbition Miklós gradistyei tanító tett ki e tekintetben magáért, aki a jelenvolt magyarok füle hallatára olyasfélét mondott, hogy szegedi paprikást szeretne csinálni magyarból s nem sajnalna mindegyikre egy-egy véka paprikát elvesztegetni. — Majd Kossuth-kutyának nevezte a magyarokat, mondván, hogy jól tennék, ha egyenként fölöknek magukat, a jövőhöz ugyisincs reményük. A veresszajú oláh, aki mindenáron mártírságra látszott pályázni, elérte

czélját, mert törvény elé került. A dévai törvénytörés Trimbitiont izgatás címén egy évi állami fogházra ítélte, amit azonban később a kolozsvári kir. tábla két hónappra szállított le. Ma foglalkozott az esettel, Sebestyén Mihály kuriai bíró előadása mellett az utolsó fórum, mely a tabla ítéletét hagyta jóvá.

Fordulat a Takács ügyben. Berecz Ede megszökött. Dr. Takács Zoltán ügyében ma ismét egy igen érdekes fordulat állott be. A perében ismert Berecz Ede, kinek feljelentésére Takács elfogatása megtörtént, napok óta nyomtalanul eltűnt a fővárosból. A dolgok így fordulata magától érthetően lényegesen megváltoztathatja dr. Takács Zoltán perének kimenetelét. Hogy e fordulat folytán Takács ügyében nem sokára lényeges változás fog beállani, az több, mint valószínű.

Közgazdaság.

Idegen buza a budapesti tőzsdén. Mióta a vizálas oly rendkívül alacsony nivóra szállott le, azóta felette csekély a budapesti tőzsde gabona forgalma. Naponként csak 10—20 000 metermázsa az egész buza-forgalom, a mi most, a gabona-ekszport főszereplőjének rendkívül kevés. De ez a forgalmi visszaesés sem tudja feltartóztatni a szerbiai és romániai gabona beözönlését s ugyszólván minden nap az amugy is csekély forgalomból néhány ezer mázsát foglal le magának az idegen buza. Ma például a magyarbuzának mintegy 15,000 m. mázsányi forgalma mellett 3500 métermázsa szerbiai és 600 métermázsa oláhországi buzát adtak el a budapesti tőzsdén 77—78 kilós minőségben 5.50—5.60 forintos áron.

REGÉNY.

A szerzetes.

Irta: Gallovich Jenő.

I.

Az őszi zivatar hirtelen végig zuhogott a tájon. Az égboltozaton rövid ideig még sötét, komor felhők kóvályogtak, majd kibukkant a holdvilág és megvilágította a hajladozó szürke kérgű fákat, a vízcsapoktól csillogó finom erezetű faleveleket, az ódon klastrom vakolatlan, mállott vörös téglá falát.

Éjfél után, a mikor a hold már rendkívül tiszta, finom sávot vetett a falra, Pál testvér óvatosan kilépett a kolostor hosszú hűvös folyosójáról a kertbe. Őszi szél ringatta a fákat. Ideális, bánatos hangulat vett rajta erőt. Lassan feltűnt előtte annak a rendkívül szép czirkuzsi lovarnónek az arca, a ki a verőfényes napokon ott bolyongott a klastrom körül, úde, ezüstös hangjával boldog, édes szerelemről dudolva. Keveset találkozott vele. Szabad óráiban, a mikor könnyvel kezében kereste fel a klastrom körül elhúzódó nyírerdőt, jöttek olykor-olykor össze.

Ábrándos, gyöngéd tiszta lelkük, a mig szótlanul halgatták az őszi szellő susogását, a nyír ezüstös leveleinek panaszos zizegését lassan-lassan egybefort elválaszthatatlanul, örökre. A barátság, a rokonszenv idő múltán, miként az alig-alig csillogó perázzsem is, haszítják, lángot vet, erős kapcsolcsá, forró, szenvedélyes szerelemmé nőtte ki magát.

Megszerette a leányt. Nemes érzelmű lelkében egyenkint tufeszített hurkú pattaniak el azok az érvelések, melyeket olykor-olykor az ész dobott a szív elé. Imádtá a leányt és egyetlen óhaját, gondolatát képezte annak a boldogságát tőle telhetőleg előidézni.

Éjeket töltött álmatlanul és virrasztott reggelekig, csakhogy édes emlékeinek háborítatlanul minél többször vethesse oda magát. Gondoktól felszigazott agyában egyenkint idézte

föl azokat az órákat, melyeket a leánynyal töltött és ezeknek az elmúlt óráknak emlékei mindig boldogsággal, gyönyörrel töltötték el lelkét.

Pál testvér nem maradhatott tovább a kolostorban. Még a hűvös, tömjén illattal telt levegőjü kápolnában is, a mikor ott térdelt az oltár előtt a hóféhér márvány köveken, csak Marietta élt emlékezetében. Elmosódott szeme előtt az oltárkép s az ünnepelesen bugó orgona-hang helyett is az élet, a gyönyörű, forró vérű, szenvedélyes leány édes csevegése csengett füleibe.

Az oltár előtt, a hideg köveken térdelve, álmodta meg boldogságát. Hívták, csalogatták napról napra a hóféhér karok, a buzávirág kék szemek bűbáji s véghetetlen édesnek képzelt gyönyörei.

Szabad, friss levegőre vágyott. Megborzasztotta az a gondolat, hogy a világtól, Mariettától, kit oly véghetetlenül szeret, egy meg-gondolatlan lépéséért örökre el lesz zárva s életét távol tőle a kolostor dohos levegős, szűk, sötét falai között kell befejeznie.

Vágyott boldogságra. Megszeketett a gyönyörtől, a mikor maga elé képzel egy orgona-virág illatu, puha, meleg kis fészket, a melyben ő avval a szenvedélyes, forró vérű kis asszonykával élni fog.

Hűvös reggeli szellő rázza meg a fák sárgulni kezdő lombjait.

Hajnalodott; a selyemszürke sávok, a melyet a hold vetett a román styiben épült klastrom falára, egészen elhalványodtak. Az égboltozat keleti részén arany színű köd szuott.

A szerzetes elérkezettnek látta az időt a távozásra. Csendes, nesztelen léptekkel odament a nagy barnaszemű faragványos tölgyfa kapuhoz s a másik pillanatban künn volt a klastrom körül elterülő nyírerdőben.

A széles utcákon idegesen lobogott a gázlámpák sárgás lángja.

Pál szerzetes nehéz fejvel botorkált a néptelen, hűvös utcákon. A klastromból megszökött, de most nem tudja, hogy mihez fogjon. A klastromban számtalanszor gondolkozott erről s most még sem jut semmi okos gondolat a fejébe. Azzal már jó régen számot vetett, hogy férfias erővel, lelkesen fejtsse ki a küzdelemnek, de hogy miben fejtsse ki a küzdelemet, nem tudott elhatározásra jutni.

(Folyt. köv.)

Tőzsde.

Budapesti gabonátőzsde.

— Érk. d. e. 10 ó. 35. p. órákor. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.30—.
Tavaszi buza márcz.—ápr.-re	6.76—78.
Őszi rozs	5.73—75.
Tavaszi rozs	6.10—12.
Őszi zab	5.62—64.
Tavaszi zab	5.88—90.
Uj tengeri május—jun.-ra	4.47—48.

Bécsi gabonátőzsde.

— Érkezett d. e. 11 20 p. órákor. —

Őszi buza szept.—okt.-re	6.70—72.
Tavaszi » márcz.—ápr.-re	7.10—11.
Őszi rozs	6.24—26.
Tavaszi rozs	6.45—46.
Őszi zab	6.05—07.
Tavaszi zab	6.26—28.
Tengeri máj-jun.-ra	4.82—83.

Debreczeni városi színház.

Idény bérlet. 10. Páros bérlet.

Péntek, 1895. okt. 11-én:

leszállított helyárrakkal. Itt először:

A méltóságos csizmadia.

Énekes bohózat 3 felv. Irta: Rónaszéki G.

Dr. Engel Ignátz

orvos, szülész, sebész-tudor és nőgyógyász
Biharvármegye tb. főorvosa
 lakik: Miklós-utca 1909. sz. saját házában.
 Rendel: d. e. 8-10, d. u. 2-4-ig.



Zongorák és pianók.

Zongorák és pianók.

HIRDETÉS.

Van szerencsém tudatni a t. cz. közönséggel, miszerint a legjobb bel- és külföldi gyártmányu

zongorák és pianók

nálam nagy választékban a legjutányosabb gyári áron kaphatók. Továbbá a szélesebb körökben elterjedt

ARISTON és MANAPAN

hangszer javításait elvállalom, valamint átjátszott zongorák

becserélését és zongorák bérbeadását előnyös feltételek mellett eszközölöm. Ugyiszint zongorajavításokat és hangolásokat valamint eddig is kellő szakértelemmel és pontossággal teljesítetek.

Szendró Sándor

ZONGORA KÉSZÍTŐ
 N.-Várad-utca 2123. sz. a.

Kiadó kaszáló.

A **Bánkon**, 9 régi boglyás kaszáló, gazdasági épületekkel ellátva, több évekre kiadó. — Ertekezhetni id. Gyarmathy János urral, kis-mester-utca 1113. sz. a. 407.

Szives tudomásul!

Tudomására hozom a t. cz. fényképész és amateur uraknak, hogy az

első bécsi szárazlemez gyár

képviselőt Debreczen és vidékére elvállaltam.

Szállítok eredeti gyári áruk mellett:

6/9	9/12	12/16 1/2	13/18	stb. tuczatját.
—80.	1.—	1.60.—	2.—	

Továbbá folyadékot is tartok, u. m.: Előhívó, színező és fixező fűrdőt pozitív és negatívok részére, ugyiszintén Albmin és Celloidin papírt.

Elvállalom minden e szakmába vágó munkákat: retouchirozást, nagyításokat stb. a legjutányosabb áruk mellett.

A t. műkedvelők részére setét kamarám rendelkezésére áll.

Vidéki megrendelések csakis utánvét mellett.

Aparátusok gyári áruk mellett.

Tisztelettel

Krämer Gyula

Debreczen, Várad-utca 2088.



ELSŐ DEBRECZENI

paplan-gyár

Debreczen, Széchenyi-utca.

Paplanok, mádraczkok

mérték szerint

gyorsan és pontosan elkészítetnek.



A kőbányai

KIRÁLYSÖRFŐZŐ

részvénytársaság

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy sör gyártmányainak elárúsítását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel hordókban és palaczkokban hozza forgalomba.

Kivánatra árjegyzék ingyen és bérmentve.

409.

Szálloda- és kávéház-megnyitás.

Tisztelettel alulírottak bátorkodunk a t. cz. közönség szives tudomására hozni, hogy a legnagyobb kényelemmel és legényesebben berendezett

szállodát és kávéházat a „Nádor”-hoz

Budapest, IV. ker., Vámház-körut 2. sz., szeptember hó 21-én megnyitottuk.

Ezen szálloda a lehető legjobb fekvéssel bír, gyönyörű kilátással a Dunára és a budai hegyekre, a vámház, vásárcsarnok, vámháztéri híd közvetlen közelében; hajó-, lovasut- és omnibusz-állomás a szálloda mellett. Valamennyi szállodai helyiség villanyos világítással van ellátva. Főtörekvésünk lesz olcsó szobaárak és ügyelmes kiszolgálás által t. vendégeinket minden irányban kielégíteni.

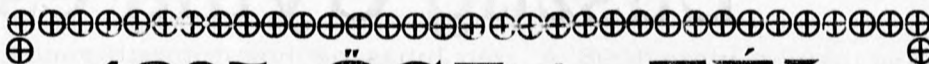
A szállodához tartozó kávéházban mérsékelt árak mellett a lehető legjobb kiszolgálás előre is biztosítva van

minden este jóhírű cigányzene.

Több évi tapasztalatunkra e téren támaszkodva, továbbra is kikérjük jóakaróink támogatását és vagyunk minél számosabb látogatásért esdve,

kiváló tisztelettel
Holstein Testvérek,
 szállodatulajdonosok.

(406.)



1895. ŐSZ és TÉL.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy bevásárlási utamból hazaérkeztem és a gyárakban

legutóbbi divatu

angol és francia, valamint legelső hazai gyártmányu szövetekkel láttam el

férfi-szabó üzletemet

ugy hogy az őszi és téli évadra a legújabb szabás szerint mindenféle férfi-, fiu- és gyermek-öltönyöket készíthetek.

Megrendelések rövid idő alatt készülnek el és minden tekintetben még a legkényesebb izlésnek is **olcsó árak** mellett megfelelek.

Kész férfi- és gyermekruhák

saját műhelyemben készülnek és azokat vétel után azonnal testhez állólag alakítottam át.

Ajánlok a folyó idényre: sakko, kamgarn, jaket, smokíng öltönyöket, előtűket, utazó köpenyeket és téli bundákat, vízhatlan vadaskabátokat és minden e szakmába vágó kész és megrendelésre készíthető férfi-, fiu- és gyermek-ruhaféléket.

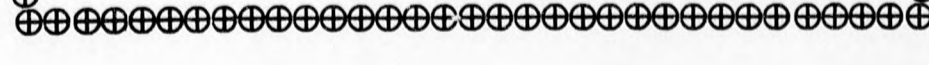
Szives pártfogást kér

tisztelettel:

Fényes Mór

férfi szabó.

Piac, a Hungáriával szemben, báró Josincziné-ház.



☞ napernyő és esernyőkben. ☜

HEIMAN és HALMÁGYI női és gyermekfelöltő áruháza

DEBRECZEN, Főtér, a főpostával szemben.

Az 1895/6. őszi és téli idényekre megérkeztek a **legujabb**
kabátok, gallérok, radópenyek, városi és utazó bundák, peluche felöltők és kabátok.
Gyermek és leány costume, köpeny és kabátkák.

**Ujdonságok SZŐRME árukban,
felöltők, cäpek, sapkák, karmantyuk és garnitúrák.**

Ujjonnan berendezett áruházunk megtekintésére úgy a t. vevőinket, mint a n. é. hölgyközönséget
tisztelettel meghívjuk.

Toilettek és minden a Confectió szakba vágó czikkek saját műtermünkben a legutolsó divat
szerint pontosan s jutányosan eszközöltetnek.

gyermek ruhácskákbán.

☞ Legolcsóbb gazdasági koci-kenőcs. — Legjobb minőségű festék és lakkok. ☜

Legolcsóbb PETROLEUM bevásárlási forrás

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására juttatni, hogy az idény beálltával kizárólagos **festék és zsiradék üzletünkbe** a petroleum kicsinybeni eladását is bevezettük, a melyből kiváló minőségűeket tartunk raktáron és felette olcsó árban bocsájtjuk a nagyérdemű közönség rendelkezésére :

Legfinomabb szalon tiszta fehér 1 liter 18 kr. — I-ső rendű Csillár tiszta fehér 1 liter 17 kr.
I. rendű gácsországi gyulékony tiszta fehér 1 liter 15 kr.

Szives pártfogást, kérve maradunk kiváló tisztelettel

Lusztig Gyula és Társa

Nagyhatvan-utca 1098. A „szép Juhászné”-hoz czimzett vendéglővel szemben, Hochfelder ur házában.

☞ 5 liter vételnél házhoz szállítva. Nagybeni vételnél megfelelő engedmény. ☜

☞ A legujabb ☜

NŐI BLOUSOKAT,

valamint

gyermek-ruha és gyermek-felöltőket

legolcsóbb szabott áron ajánl

Steiner és Wittmann

DEBRECZEN, Főpiacz, a főposta mellett.

Nyomatott Hoffmann és Társa könyvnyomdájában Debreczenben. Főpostával szemben.

Gyári raktár

Különlegességek